

Holmen skoles handlingsplan for trygt og godt skolemiljø

Kjerstin Owren, Mobbeombud Oslo

Innholdsfortegnelse:

Side 2	Opplæringsloven §9
Side 3-4	Definisjoner og håndtering
Side 5-9	Rutiner for håndtering av vold og trusselhendelser
Side 10-16	Fordeling av ansvarsområder for forebygging og håndtering

Opplæringsloven §9

Opplæringsloven §9A-2 Retten til et trygt og godt læringsmiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

Opplæringsloven § 9A-3 Nulltoleranse og førebyggjande arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skolen skal førebyggje brot på retten til eit trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerleg for å fremje helsa, trivselen og læringa til elevane.

Opplæringsloven § 9A-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elevarhar eit trygt og godt psykososialt læringsmiljø

Alle som arbeider på skolen, skal **følge med** på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal **varsle** rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast **undersøkje** saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna **tiltak** sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørge for at involverte **elevar blir høyrde**. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a. kva problem tiltaka skal løyse
- b. kva tiltak skolen har planlagt
- c. når tiltaka skal gjennomførast
- d. kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e. når tiltaka skal evaluerast.

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle **aktivitetsplikta** etter første til femte ledd.

Definisjoner på krenkende ord og handlinger

Mobbing hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og muligheten til medvirkning.

Uttestenging betyr at noen så godt som alltid blir holdt utenfor en gruppe eller klasse.

Vold og trusler Vold og trusler er hendelser hvor elever og arbeidstakere blir utskjelt, utsatt for fysiske eller psykisk eller seksuell vold fra en tredjepart. Vold og trusler kan komme til uttrykk ansikt til ansikt, på telefon, skriftlig eller gjennom ulike elektroniske medier.

Rasisme innebærer at noen blir forskjellsbehandlet eller plaget, for eksempel fordi de har en annen hudfarge eller snakker et annet språk.

Diskriminering betyr at en person blir dårligere behandlet eller trakassert, for eksempel på grunn av kjønn, funksjonsevne, tro, hudfarge eller opprinnelse.

Definisjon og alvorlighetsgrad av hendelser

Det er ikke mulig å kategorisere hendelser helt presist etter definisjonene nedenfor. Ansatte, i samarbeid med ledelsen, må utøve skjønn når vi definerer og kategoriserer hver enkelt hendelse.

Mindre alvorlige hendelser: Hendelser som må påregnes når mange barn er til stede og som ikke systematisk er rettet fra og mot samme person. Det kan være tilfeldige kommentarer, dytting, knuffing, hendelser som oppstår i aktivitet som f.eks. at man spennes bein på under fotballkamp eller i lek.

Alvorlige hendelser: Hendelser der en eller flere elever har utøvet vold eller trakassering ved å bevisst og gjentatt f.eks. slått, sparket, tatt kvelertak eller kommet med kraftig, verbal utskjelling og/eller trakassering av medelever eller voksne. Alvorlig hendelse kan også være ved at elever har gjort skade på inventar eller skolens utstyr på annen måte.

Svært alvorlige hendelser: Hendelser der elever har utagert kraftig i påsyn av flere elever og der situasjonen tidvis eller tilsynelatende har vært ute av kontroll. Hendelsen kan ha medført fysisk eller psykisk skade på elev, ansatt eller på inventar/skolebygg.

Skolens håndtering av hendelser:

Mindre alvorlige hendelser: Hendelsene anses som hendelige og ikke som forsettlige. Hendelsene krever dermed ingen særskilt oppfølging utover å trøste de som evt. har fått vondt, slått seg som følge av hendelsen. I tillegg er det svært viktig med god klasseledelse og at skolen påser at vi har gode rutiner for tilsyn med elever i friminutt, overganger, garderobe osv. Dersom hendelsen har medført skade, vil kontaktlærer informere foresatte til den det gjelder.

Alvorlige hendelser: Ansatte skal umiddelbart bryte inn og stanse hendelsen (Aktivitetsplikten i opplæringsloven § 9A-4). Foresatte til de involverte, både de som utagerer/krenker og de som utsettes for handlingen skal kontaktes via telefon så raskt som mulig. Dersom hendelsen er gjentakende eller vi på annet vis er urolige for om elevens rett til et trygt og godt skolemiljø er ivaretatt, skal prosedyrer for §9A-saker følges.
<https://holmen.osloskolen.no/for-elever-og-foresatte/helse-og-velferd/rett-til-trygt-og-godt-skolemiljo/>

Svært alvorlige hendelser:

Dersom det har oppstått en svært alvorlig hendelse som har gjort en eller flere elever utrygge eller utsatt for vold og trusler, skal skolen vurdere å varsle foresatte til elevene som er berørte. Skolen kan i så fall opplyse om at det har skjedd en hendelse, men ikke opplyse om hvem som var involvert i hendelsen. Dette gjelder hvis hendelsen er allmenn tilgjengelig og kjent, f.eks. at hendelsen har funnet sted i et klasserom, en garderobe, skolegården e.l. Det er likevel viktig at vi bruker skjønn før vi informerer bredt ut, og de som er direkte involvert, vil alltid informeres først.

Bakgrunnen for at skolen gir informasjon er for at foresatte kan følge opp sitt barn når det kommer hjem fra skolen. Foresatte til eleven som har utagert, skal alltid varsles først. Det er avdelingsleder for trinnet, i samarbeid med kontaktlærer, involverte ansatte, sosiallærer og rektor, som avgjør om foresatte til berørte elever skal varsles/informeres om hendelsen. Her må det alltid brukes skjønn. Det vil si at dersom en elev har utagert i et klasserom, skal foresatte i den gitte klassen varsles, ikke alle foresatte trinnet.

I tillegg til at man skal vurdere å informere foresatte til barna som var vitne til hendelsen, skal skolen alltid følge opp eleven som utførte handlingen, dens foresatte og elevene som var involvert eller vitne til hendelsen. Oppfølgingen skal skje så raskt som mulig. Dette kan innebære møter med elev og foresatte til eleven som har utført handlingen. Dersom hendelsen har gått utover, eller vært rettet mot enkeltelever, skal det også gjennomføres møter med elever og foresatte til de som har vært utsatt for handlingen. Dersom hendelsen ikke har gått direkte utover medelever eller ansatte, men likevel har vært av en slik karakter at den kan ha blitt opplevd om truende og utrygt. f.eks. ved at en elev har rasert klasserommet slik at det har vært vanskelig for de voksne å bryte inn uten fare for ytterligere skade, skal klassen ivaretas med debriefsamtaler – i grupper eller individuelt. Ved behov for flere samtaler, skal dette tilbys i nær fremtid.

Rutiner for håndtering av vold og trusler ved Holmen skole

1. INNLEDNING

Skolen jobber systematisk for å skape og opprettholde et godt lærings- og arbeidsmiljø for alle elever og ansatte. Vi legger stor vekt på forebygging gjennom relasjonsbygging, god klasseledelse og god kommunikasjon.

Imidlertid kan det under visse omstendigheter og gitte betingelser likevel skje at noen barn kan gå til fysisk angrep mot andre. I denne sammenhengen tenker vi i første omgang på utøvelse av vold mellom elever og mot voksne.

Håndtering av slike utfordringer krever spesifikke ferdigheter hos de voksne.

Som basis for arbeidet vårt ligger følgende dokumenter og planer:

- Opplæringsloven kapittel 9a
- Arbeidsmiljøloven kapittel 4
- Straffeloven §§ 17 og 18 om nødverge og nødrett:

«Nødrett og nødverge gir en viss rett for personalet på skolen å stoppe basketak og slåssing mellom elever med fysisk makt og til å verje seg sjølv mot elever som er trugande eller valdelege, jfr. §§ 47 og 48 i staffelova. Det kan altså ut frå forholda vere lovleg å bruke fysisk makt for å hindre at elevane skader seg sjølv eller andre, eller skader eigedommen til skolen eller eigedommen til andre.»

- Ordensreglement for Osloskolen

2. RUTINER

Mål:

- Alle skal kjenne rutinene og prosedyrer som er beskrevet.
- Bidra til å forebygge voldssituasjoner.
- Gi trygghet for at det blir iverksatt tiltak for å hjelpe den/de som utsettes for vold eller trusler.
- Hjelpe og ansvarliggjøre den/de som utøver vold eller trusler.
- Klargjøre rutiner i forhold til iverksetting av tiltak.

Rektor i samarbeid med verneombud er ansvarlig for at «Handlingsplan for trygt og godt skolemiljø på Holmen skole» blir tatt opp i personalmøte hver høst. Alle skal kjenne til hva vi legger i begrepene trakassering, vold og trusler. Planen skal ligge som en del av skolens HMS-plan. Alle i personalet har ansvar for et godt arbeidsmiljø.

Forebygging

- Tydelige voksne med relasjonskompetanse.
- Kompetanseheving av personalet innenfor håndtering av utagerende atferd og vold og trusselhendelser, blant annet FMT-kurs for alle ansatte.

- Risikovurdere og bruke triggerskjema for elever med utagerende atferd.
- Bygge gode klassemiljøer der alle opplever tilhørighet og med tydelige forventinger til atferd.
- Kompetanseheving av personalet innenfor fellesskapende undervisning og samarbeidslæring. Sentrale elementer er:
  - Undervisningen skal være kontekstnær, elevsentrert og med endret autoritetsbalanse
  - Lærere skal risikovurdere undervisningen og planlegge 50 % for det faglige og 50 % for det sosiale
  - Alle elevers rett til å høre til fellesskapet skal ivaretas så langt som mulig
- Godt og tett samarbeid med foresatte, FAU og SMU
- Gi nivåtilpasset informasjon til foresatte ved hendelser og ellers informere jevnlig om arbeid og tiltak for et godt skolemiljø.
- Bygge og vedlikeholde arbeidsmiljøet. Ansatte som trives gjør en bedre jobb.
- Sosiale treffpunkt i kollegiet, i og utenfor arbeidstid.
- Kjente prosedyrer ved hendelser.
- Tett oppfølging og dialog med nærmeste leder om klasse-, trinn- og skolemiljø.
- Positive hendelser framheves.
- AMU ved skolen har årlig risikokartlegging og finner mål for arbeidet.
- Faglig veiledning og respons fra faginstanser ved behov.
- Lav tersker for å involvere skoleeiernivået i det forebyggende arbeidet.

Risikovurdering for ansatte og ledelse

- Vurdere og evaluere enkeltsituasjoner fortløpende.
- Fylle ut triggerskjema og risikovurderingsskjema for elever med hyppig utagerende atferd. Hva er triggere og hva er dempere hos den enkelte elev og hvordan forebygges?
- Loggføre og dokumentere hendelser og tiltak kontinuerlig i skolens system for elevoppfølging.

3. MEDIA

Ved henvendelse fra media om voldhendelser eller andre alvorlige hendelser, er det kun rektor som skal uttale seg på skolens vegne. Henvis til skolens ledelse v/ rektor dersom du får slike henvendelser fra utenforstående.

4. AVVIKSMELDING/SKADEMELDING

Digitalt skademeldingsskjema fylles ut for å dokumentere psykisk og /eller fysisk skade på elever. Det er ansvarlig ansatt/kontaktlærer som har ansvar for at skjema fylles ut. Det er administrasjonen som fyller ut og sørger for at skjema sendes inn til NAV og arkiveres i elevmappen.

For ansatte som opplever vold og trusselhendelser skal skolens rutiner følges. Dette innebærer at det skal fylles inn vold- og trusselmelding i HR-systemet og at den ansatte skal tilbys en debriefsamtale. Ved alvorlige og gjentatt hendelser skal det vurderes om det er aktuelt å koble på bedriftshelsetjenesten. Det er nærmeste leder som har ansvaret for å følge opp vold og trusselhendelser hos ansatt.

AMU

AMU har ansvar for å følge opp voldssituasjoner. AMU må vurdere hvilke andre personer det er naturlig å involvere i oppfølgingsarbeidet ut fra situasjon. AMU kvalitetssikrer at *Rutiner for håndtering av vold og trusler* følges og gjennomgår og oppdaterer risikovurderingsskjema om vold og trusler minimum en gang per år. Planen skal være et levende dokument og må ses i sammenheng med andre relevante plandokumenter for skolen.

Handlingshjul for håndtering av volds- og trusselhendelser der elever er involvert

I tillegg til denne planen har skolen en egen beredskapsplan for alvorlige hendelser. I beredskapsplanen er det utformet tiltakskort med punktvis instruks til ansatte om hva de skal gjøre i en gitt situasjon. Alle ansatte skal gjøre seg kjent med beredskapsplanen i august hvert år og tiltakskortene skal ligge lett tilgjengelig både digitalt og i papirform. Beredskapsplanen skal ikke ligge tilgjengelig på skolens hjemmeside.

STOPP AKTIVITETEN OG VOLDEN

- Først verbalt!

- Fysisk inngripen

- **Holdning**
- **Fjerning**
- **Skjerming/redirigering av andre barn**

- Vær bevisst på din plassering i forhold til eleven
- Forhold deg rolig og roe ned situasjonen
- Vær bevisst på verbal og ikke-verbal kommunikasjon
- De voksne må gripe inn for å hindre voldsutøvelsen. Om mulig bør man være to voksne til stede før fysisk inngripen

2. FORKLAR ROLIG HVA DU GJØR

- Bruk navn
- IKKE egenskapsbeskrivelse
- Forklar rolig og skap forutsigbarhet
- Ikke diskuter
- Bruk få ord
- Utnytt gode relasjoner

3. TILKALL HJELP

- Tilkall hjelp fra nærmeste voksenperson. Det er viktig å være flere voksne til stede for å roe ned situasjonen og for å bevitne hverandres faktiske valg og utførelse av evt. holding

4. IVARETA OFFERET

- Ta hånd om offeret og gjør avtale om oppfølging (debrief, skadepleie)

- Vurder å sende offeret et annet sted til andre voksne, f.eks. sosiallærer, helsesykepleier

5. «PUSTEPAUSE»

- Avkobling og en pause i etterkant av en situasjon er godt for alle parter, både voksne og elever
- Eleven som har utagert, må komme innenfor sitt toleransevindu og være regulert før det har noen hensikt å snakke om hendelsen med vedkommende. Den voksne og evt. medelever må også være regulerte og innenfor toleransevinduet før de kan snakke om det som har skjedd.

6. GI INFORMASJON

- Foresatte varsles om forholdet samme dag som det er skjedd.
- Meld fra til nærmeste leder/sosiallærer/reaktor/verneombud så fort som mulig.
- Foresatte og elev kan møte på skolen for en samtale med ledelsen og andre involverte samme dag - vurderes i hver sak: evt. møte neste dag.
- Vurder om andre foresatte skal varsles (jf. s. 3-4)

7. OPPFØLGING

Sanksjoner skjer i overensstemmelse med «Ordensreglement for Osloskolen».

- Elevene som har vært involvert i hendelser følges opp i etterkant, både de som har vært offer for uønskete hendelser og de som har begått uønskede hendelser.
- Oppfølgingen vil være individtilpasset
- Sanksjoner i form av straff benyttes i tilfeller hvor det vil være det mest hensiktsmessige. Skolen vurderer dette i hvert enkelt tilfelle.

Fordeling av ansvarsområder:

Skoleledelsens ansvar:	Når
Felles skolering og opplæring av alle ansatte på utviklingsdagene i august. Vi sørger for en felles forståelse for hva krenkende atferd er, og vi klargjør hva som ligger i handlingsplikten. Sikre at alle ansatte kjenner innholdet i Opplæringsloven kapittel 9A - elevene sitt skolemiljø og at de kjenner til Holmen skoles plan for trygt og godt skolemiljø .	August
Rektor er ansvarlig for å opprette og kalle inn til møter i skolemiljøutvalget (SMU). Agenda og møtetidspunkt følger årshjul for SMU.	4 møter per år
Avdelingslederne gjennomfører og leder møter mellom baseledere på AKS og skolens sosiallærer med fokus på elevers læringsmiljø og trivsel.	Kontinuerlig – et møte i mnd.
Rektor kaller inn til gjennomgang av alle klasser med sosiallærer, avdelingsleder, AKS-leder og rektor.	Minimum fire ganger per år etter oppsatt plan
Klassegjennomgang i januar og mai hvor elever med faglige og/eller sosiale utfordringer drøftes. Et møte per trinn hvor lærere og ledelse deltar.	Januar/mai
Sørge for at ansatte vet at de har plikt til umiddelbart å melde fra til ledelsen dersom det er mistanke om at en elevs psykososiale skolemiljø ikke er ivaretatt. Dette gjøres på felles utviklingsdag med skole og AKS. Følge <u>rutiner for varsling og aktivitetsplikt</u> .	August – kontinuerlig
Informere foreldre om at det skal være lav terskel for å melde fra om bekymring for elevenes psykososiale skolemiljø.	Høstens foreldremøter
Informasjon om Holmen skoles arbeid for et trygt og godt skolemiljø og skolevenner på informasjonsmøte for nye førsteklasseforeldre.	Foreldremøte før skolestart

Tett dialog med helsesykepleiere og/eller sosiallærer som konfereres og/eller innkalles til møter ang. elevs psykososiale læringsmiljø ved behov.	Kontinuerlig
<p>Ved meldt bekymring for at en elevs psykososiale skolemiljø ikke er ivaretatt, plikter skolen å så raskt som mulig å undersøke saken. Skolen skal sørge for at involverte elever blir hørt. Dersom en elevs skolemiljø ikke oppleves trygt og godt, skal skolen iverksette tiltak. Skolen skal lage en skriftlig aktivitetsplan. Se egen plan for rutiner knyttet til §9A.</p> <p>Aktivitetsplanen skal inneholde følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) hvilke(t) problem tiltaket skal løse b) hvilke tiltak skolen har planlagt c) når tiltakene skal gjennomføres d) hvem som er ansvarlig for gjennomføring av tiltakene e) når tiltakene skal evalueres 	Kontinuerlig ved behov
Initiere og følge opp <i>Skolevenner med periodens fokus</i> sammen med sosiallærer og elevrådet. Avholde jevnlig fokusmøter for hele skolen og med oppfølging på det enkelte trinn.	Knyttet til de ulike periodene
Gjennomføre jevnlig møter med skolemiljøutvalget i FAU	Kontinuerlig
Informere foresatte om skolens arbeid og eventuelle særskilte tiltak for et trygt og godt skolemiljø	Kontinuerlig

Lærernes ansvar:	Når
Sette seg inn i og forholde seg til innholdet i Opplæringsloven kapittel 9A – elevene sitt skolemiljø og Holmen skoles handlingsplan for trygt og godt skolemiljø	August
Være en tydelig, god og bevisst klasseleder. Læreren leder klassen og har med sine valg og handlinger sterk innvirkning på utviklingen av de normene og verdiene som skaper læringskulturen i klasserommet. Lærerens oppgave er å styre dette sosiale systemet på en måte som fremmer læring, helse og trivsel, og som bidrar til at eleven opplever sosial tilhørighet og trygghet.	Kontinuerlig
Planlegge undervisning med fokus på 50 – 50 (faglig og sosialt). Bruke samarbeidslæring aktivt i undervisningen	Ukentlig
Lage klasseregler/verdier sammen med klassen. Elevmedvirkning er viktig. Klassereglene/verdiene bør være dynamiske og evalueres sammen med elevene jevnlig.	August og gjennom hele året
Opprette lekegrupper/aktivitetsgrupper i skoletiden og organisere disse.	Kontinuerlig
Følge opp periodens fokus og målene som settes her.	Kontinuerlig
Lærerne på ordinær må informere sine elever om PLUSS og jobbe med holdninger og toleranse for mangfold og ulikhet. Alle har et ansvar for å jobbe for inkludering av våre PLUSS-elever i sosiale aktiviteter der det lar seg gjøre.	August Kontinuerlig
Opprette skolevennegrupper. Disse møtes utenom skolen, men gruppene brukes også i det sosiale arbeidet på skolen.	August
Sikre tett kontakt med foreldregruppen, og sørge for at foreldrene vet at det er lav terskel for å melde fra om elever som ikke har det bra.	Foreldremøter og kontinuerlig
Gripe inn ved uønsket atferd.	Kontinuerlig

<p>Følge instruks for tilsyn/inspeksjon og bruke tilsynet aktivt for forebygging og avdekking av uønsket atferd. Hjelp barna til å samhandle med hverandre og gripe inn dersom det går galt. Tenke VÅRE elever – ikke MINE.</p> <p>Våre elever på PLUSS er særlig sårbare og kan være utsatt for negativ oppmerksomhet. Alle voksne har et ansvar for å gripe inn dersom elever på PLUSS utsettes for negative kommentarer.</p>	Ukentlig
Melde fra til ledelsen umiddelbart dersom man er bekymret for at en elevs psykososiale skolemiljø ikke er ivaretatt.	Kontinuerlig
Gjennomføre elevsamtaler hvor lærer blant annet samtaler om elevens trivsel.	Ukentlig, minimum to elevsamtaler per elev per år
Gjennomføre utviklingssamtaler to ganger i skoleåret, i november og april/mai. Skolens rutiner for utviklingssamtaler skal følges, og ledelsen skal umiddelbart varsles dersom elever eller foreldre melder bekymring om elevens psykososiale skolemiljø i samtalen. <u>Rapporteringsskjema om avdekking av mobbing</u> skal leveres til rektor i etterkant av utviklingssamtalene.	November/april
Gjennomføre klassemøter og gi rom for elevrådsrepresentantenes arbeid når elevene er store nok til å delta i elevrådet.	To ganger per måned

Sosiallærers ansvar	Når
Være tilgjengelig for elever, ansatte og ledelse i saker som handler om skolemiljø.	Kontinuerlig
Være et bindeledd mellom ordinær og PLUSS når det gjelder felles sosiale arrangementer.	Kontinuerlig
Lede elevrådet og sammen med elevrådet ta ansvar for ulike arrangementer i løpet av skoleåret som skal samle og forene skolen.	Kontinuerlig
Arbeide forebyggende for et trygt og godt skolemiljø i samarbeid med ledelse, ansatte, elever og foresatte. Eksempler på forebyggende tiltak kan være jente- og guttemøter, samtaler med elever alene eller i gruppe, undervisning om tema.	Kontinuerlig

Gjennomføre tiltak i klasser, samtaler med enkeltelever eller grupper av elever.	Kontinuerlig ved behov
Oppfølging av psykologisk førstehjelp ved behov i samarbeid med helsesykepleier.	Kontinuerlig ved behov
Følge opp arbeid knyttet til §9A-saker etter egen plan.	Ved behov
Avdekke eventuelle krenkelser ved hjelp av Innblikk, systematisk observasjon m.m.	Kontinuerlig ved behov

AKS og barneveilederes, (miljøterapeuters og miljøarbeideres) ansvar	Når
Sette seg inn i og forholde seg til innholdet i Opplæringsloven kapittel 9A – elevene sitt skolemiljø og Holmen skoles handlingsplan for trygt og godt skolemiljø	August
Være tydelige, gode og bevisste voksenpersoner og ledere. Lede grupper og aktiviteter med struktur, forutsigbarhet, tydelighet og varme.	Kontinuerlig
Arbeide proaktivt for å inkludere alle i leken, initiere lek, lage lekegrupper og påse at ingen går alene.	Kontinuerlig
Gripe inn ved uønsket atferd overfor alle elever. Våre elever på PLUSS er særlig sårbare og kan være utsatt for negativ oppmerksomhet. Alle voksne har et ansvar for å gripe inn dersom elever på PLUSS utsettes for negative kommentarer.	Kontinuerlig
Melde fra til ledelsen umiddelbart dersom man er bekymret for at en elevs psykososiale skolemiljø ikke er ivaretatt.	Kontinuerlig
Ivareta en god relasjon og holde tett kontakt med foreldre i leverings- og hentesituasjoner.	Kontinuerlig

Foresattes ansvar	Når
Være tydelige og ansvarlige voksenpersoner og rollemodeller for eget og andres barn.	Kontinuerlig
Delta på foreldremøter, utviklingssamtaler og andre møter og sammenkomster som skolen inviterer til. Lese og følge opp informasjon som gis.	Kontinuerlig
Følge opp periodens fokus og mål som er satt på ukeplan/informasjon til hjemmet.	Kontinuerlig
Følge opp skolevenngruppene og sørge for at alle inkluderes i arrangementer som bursdagsfeiring, Halloween m.m. Strekke seg lenger for å inkludere alle.	Kontinuerlig
Melde bekymring dersom man opplever at eget eller andres barn blir utsatt for krenkelser eller på annen måte ikke får oppfylt sin rett til et trygt og godt psykososialt skolemiljø.	Kontinuerlig
Representanter i FAU, driftsstyre (DS), skolemiljøutvalg (SMU) og AKS-utvalg er konstruktive bidragsyttere. Alle foresatte skal innrette seg etter anmodninger og bestemmelser som er gjort i FAU og SMU og DS. for å henvende seg enkeltvis. Saker skal søkes å løses på lavest mulig nivå.	Kontinuerlig
Benytte klassekontakter og FAU-representanter til informasjon som gjelder klassemiljø eller skolemiljø, fremfor å ta kontakt enkeltvis.	Ved behov
<p>Være gode forbilder og gjøre sitt for å ha en positiv og konstruktiv dialog med skolen.</p> <p>Fremsnakke skolen og lærerne.</p> <p>Fremsnakke /heie på andre barn og deres foreldre når egne barn er til stede.</p> <p>Bidra aktivt til inkludering av <u>alle</u> elever.</p>	Kontinuerlig